

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych.

Cena 60 Hal.

PRENUMERATA:
Miesięcznie we Lwowie 10 K. Béz dostaw
do domu.
OGŁOSZENIA według umowy.

REDAKCJA, ADMINISTRACJA I EKSPEDYCJA
— LWÓW, PASAŻ HAUSMANA. L. 1.

Dla szkoły żydowskiej.

Dzięki wysiłkom kilku jednostek prywatnych zdołano utworzyć onegdaj we Lwowie kilka zakładów wychowawczych dla młodzieży żydowskiej. Odczuwając intuicyjnie potrzebę i idąc za głosem samej młodzieży, tudzież rodziców inicjatorowie przystąpili do stworzenia własnej szkoły żydowskiej. Zrozumieli, że młodzieży naszej zwłaszcza po zajęciach listopadowych, które musieli na młodych umysłach wyrzeźbić głębokie, niezatarte wrażenie, potrzeba atmosfery swobodnej, swojskiej, rodzimej. Przekonani, że tylko szkoła, w której młodzież otacza ojcowska życzliwość wychowawców i przyjaźnie usposobienie kolegów, może być odpowiedniemi przygotowaniami do życia, że tylko z takiej szkoły może wyjść młodzież zaopatrzona w narzędzia i broń potrzebne dla każdego pożytecznego obywatela, że tylko w takiej szkole rozwijać się mogą zdolności umysłowe i uczucia moralne, kształcić zane charaktery i wytworzyć jednostki pracujące, dołożyli inicjatorowie usilnych starań, aby instytucje wychowawcze uposażyć w wyborowe siły pedagogiczne i w wymagane urządzenia naukowe.

Oczywista rzecz, że zakłady te nie mogą odpowiadać ideałowi narodowego wychowania, jaki przyswiera szermierzom myśli narodowej. Zakłady takie, któreby umożliwiały wychowanie prawdziwie narodowe obok wykształcenia dla życia obywatelskiego, któreby stały w służbie idei narodowej zarazem dawały podstawę do wyrobienia ludzi, rozumiejących i czujących swoje miejsce w społeczeństwie i państwie należy do piero przygotować. Na razie zakłady te, opierając się na zasadach ogólnie obowiązujących, co się tyczy planu nauki, oraz języka wykładowego, urządzone są na wzór podobnych szkół państwowych. Pod względem składu grona nauczycielskiego zaś tudzież pod względem narodowości i wyznania uczniów, szkoły te są odmiennie od istniejących szkół, jednolicie. Co jednak najważniejsze, duch, panujący w tej szkole, atmosfera, wśród której młodzież nasza oddycha, oraz system uzupełniający w ramach ogólnego programu szkolnego wychowanie w kierunku narodowym w szczególności przez pielęgnowanie nauki języka hebrajskiego i historii żydowskiej, nie dają tym zakładom charakter wybitnie żydowski.

Przez sam fakt powstania w chwili zrozumianej naglącej potrzeby zakłady wspomniane, o ile idzie o zrząd ich organizacji, o grono nauczycielskie i o liczbę zgłoszonych uczniów, dowiodły swej racji bytu w zupełnie zadowalniającej mierze. Pod kierunkiem dostatecznej liczby wybitnych, kwalifikowanych sił nauczycielskich rozpoczęto naukę około 1400 uczniów i uczennic w czterech zakładach, jakoto w pełnym 8 klasowym męskim gimnazjum klasycznym, w takimże gimnazjum realnym, w pełnym gimnazjum żeńskim, oraz w szkole handlowej. Cyfra ta stanowi, gdy się uwzględni tylko gimnazya męskie i żeńskie, 10 procent frekwencji młodzieży żydowskiej męskiej i 66 procent żeńskiej w szkołach ogólnych w roku 1911. Udział ten wskazuje zatem żywe zainteresowanie młodzieży i ich rodziców dla szkoły żydowskiej.

Rzecz ta ma jednak obok tej strony idealnej stronę materialną, finansową budżetową. Chodzi bowiem o utrzymanie zakładów, o pokrycie wydatków na lokalność, na opłat i świadczeń i na wynagrodzenie sił nauczycielskich.

Wprawdzie wielka stosunkowo liczba młodzieży żydowskiej, która przeniosła się z zakładów państwowych do tych szkół żydowskich,

Po Wilhelmie — soc. dem. Ebert.

Wielmar. (B. P.). Na wczorajszym posiedzeniu Zgromadzenia narodowego przyjęto w istotnych punktach prowizoryczną konstytucję państwa niemieckiego wszystkimi głosami przeciw głosom socjalistów niezawisłych i niektórych członków partii centrum. Na dzisiejszym posiedzeniu dokonano wyboru prezydenta Rzeszy. Fritz Ebert otrzymał 277 głosów witem, a mem został wybrany na prezydenta

na Rzeszy. Na Posadowskiego padło 49 głosów, na Scheidemanna i Erzbergera po 1 głosie. Prezydent Izby w dłuższym przemówieniu wyślał zaśluby Eberta około Republiki niemieckiej i wyraził nadzieję, że nowy prezydent Rzeszy swoją energią, swoją czystością polityczną utrzyma zdobycze rewolucji i Republiki niemieckiej. Ebert przyjął wybór i zapewnił, że będzie sprawował rząd swe bezstronnie.

Nota Rządu niemieckiego.

Berlin. (PAT.) (Wolff). W odpowiedzi na notę generała Noudanta w imieniu gener. Föcha rząd niemiecki oświadczył:

Rząd niemiecki przyjmuje do wiadomości, że mocarstwa koalicji chcą wystąpić do Polski specjalną misję upoważnioną do usunięcia tam wedle możliwości wszelkich nieporządków i do nakłonienia władz polskich do zaniechania gwałtów wobec wojsk niemieckich.

Co do sprawy przejazdu Rząd niemiecki sądzi, że wspomniana komisja działalnością swoją obejmie obszary, leżące poza granicami objętemi rozejmem. Wykonanie zwierzchnictwa w obrębie wspomnianych granic jest rzeczą wyłącznie rządu niemieckiego. Rząd niemiecki może przeto przedstawicielom innych państw przyznać pewne uprawnienia, skoro zobowiąże się do tego specjalnym układem, Rząd niemiecki

nie może uznać w obrębie granic państwowych utworzonych władz polskich. Rząd niemiecki jest zdania, że trzymać się musi tych zobowiązań, które ma wobec obszarów zamieszkałych przez ludność niewątpliwie polską, a to w myśl programu prezydenta Wilsona. Rząd niemiecki nie może ścierpieć, aby poddani niemieccy pochodzenia polskiego dążyli do przeprowadzenia swoich celów w drodze gwałtownego oderwania obszarów niemieckich od państwa niemieckiego. Jest rzeczą znana, że polscy mieszkańcy prowincji Prus złamawszy przysięgę zwrócili broń przeciwko narodowi niemieckiemu. Przeciw tak buntownicznemu postępowaniu, rząd niemiecki musi zastrzeżać sobie swobodę działania, dopóki zbrojne formacje polskie nie usuną się z obszarów niemieckich. O ostatecznej przynależności obszarów, rozstrzygnie kongres pokojowy.

Nowa ordynacja wyborcza dla gmin żydowskich.

Warszawa. Rada ministrów przyjęła projekt nowej ordynacji wyborczej dla gmin żydowskich na obszarze b. Królestwa kongresowego. Uchwalone prawo wyborcze jest powszechnym, tajnym, równym, bezpośrednim i proporcjonalnym. Kobiety nie mają prawa głosowania. Na czele gmin żydowskich stać będzie rada wyznaniowa gmin żydowskich z siedzibą w Warszawie.

rom zająć listopadowych ma obowiązek przyjąć omyłkownie zakładowi wychowawczym z wydatną mocą finansową. Zakłady te bowiem powstały skutkiem owych zajęć i pod wpływem usposobienia, jakie po nich panowało tak w społeczeństwie polskim jak i żydowskim. One też objęły na wychowanie i wykształcenie znaczną liczbę młodzieży dotkniętej skutkami owych zajęć. Zarząd szkół musiał wprowadzić opłatę szkolną, aby uzyskać środki na ich utrzymanie. Znaczna stosunkowo liczba młodzieży jednak, zwłaszcza dotkniętej skutkami rozruchów i rabunków listopadowych, musi być uwolniona od opłaty szkolnej. Byłoby rzeczą słuszną, aby do pokrycia kosztów wychowania i wykształcenia tej młodzieży, przyczynił się w odpowiedniej mierze komitet dla niesienia pomocy ofiarom zajęć listopadowych.

W zrozumieniu tej konieczności inicjatorowie zakładów wychowawczych zorganizowali osobne towarzystwo szkoły ludowej i średniej, aby dać możność całemu społeczeństwu żydowskiemu współdziałania w utrzymaniu i rozwoju szkoły żydowskiej. Organizacja wychowania jest bowiem w łącznym interesie wszystkich warstw społeczeństwa, los przyszłych pokoleń zależy w wysokiej mierze od należytej i zdrowej organizacji wykształcenia i wychowania.

Wszystkie czynniki w społeczeństwie żydowskim mają o obowiązek współdziałać, aby podstały organizacji wykształcenia i wychowania młodzieży żydowskiej były silne i zdrowe.

W pierwszym rzędzie ciąży taki obowiązek na gminie żydowskiej. Zarząd tej gminy powinien przez odpowiednie uregulowanie podatku wyznaniowego zebrać fundusze na wydatną dotację na cele utrzymania wspomnianych szkół żydowskich.

Niemniej Komitet dla niesienia pomocy ofia-

rom zająć listopadowych ma obowiązek przyjąć omyłkownie zakładowi wychowawczym z wydatną mocą finansową. Zakłady te bowiem powstały skutkiem owych zajęć i pod wpływem usposobienia, jakie po nich panowało tak w społeczeństwie polskim jak i żydowskim. One też objęły na wychowanie i wykształcenie znaczną liczbę młodzieży dotkniętej skutkami owych zajęć. Zarząd szkół musiał wprowadzić opłatę szkolną, aby uzyskać środki na ich utrzymanie. Znaczna stosunkowo liczba młodzieży jednak, zwłaszcza dotkniętej skutkami rozruchów i rabunków listopadowych, musi być uwolniona od opłaty szkolnej. Byłoby rzeczą słuszną, aby do pokrycia kosztów wychowania i wykształcenia tej młodzieży, przyczynił się w odpowiedniej mierze komitet dla niesienia pomocy ofiarom zajęć listopadowych.

Najbliższe zaś źródło funduszy potrzebnych do utrzymania zakładów wychowawczych żydowskich, powinno płynąć z ofiarności obywatelskiej wszystkich warstw społeczeństwa żydowskiego. Naród żydowski wie się „am hassefer“, narodem ceniącym naukę i wiedzę. Społeczeństwo nasze nie będzie tedy z pewnością szczeni ofiar, aby zabezpieczyć byt i rozwój organizacji wychowania i wykształcenia młodzieży żydowskiej w własnej szkole. Dogodną formę składania ofiar na utrzymanie pięknego i wspaniałego dzieła wychowawczego stanowi jak najliczniejszy udział członków w towarzystwie szkoły ludowej i średniej, zorganizowanym niedawno we Lwowie.